

Ἡ ἀπαγόρευση καὶ ἡ ποινικοποίηση τῆς ἀμβλώσεως εἶναι κοινωνικὰ ἄδικο μέσο γιατί θίγει τὰ οικονομικὰ ἀσθενέστερα στρώματα . . .

τοῦ κ. Δ. Γ. Τσαούση

Τὸ θέμα τῶν ἀμβλώσεων εἶναι πολύπλευρο. Ἡ κάθε ἐπιστήμη τὸ ἐξετάζει καὶ ἀπὸ διαφορετικὴ σκοπιά. Γιὰ τὸν νομικὸ ἢ τὸν θεολόγο λ.χ. ἡ ἀμβλωση ἐνδιαφέρει σὰν ἀτομικὴ πράξη. Τὸν δημογράφο τὸν ἐνδιαφέρει κατὰ κύριο λόγο ἡ συχνότητα τῶν ἀμβλώσεων σὰν παράγων πού διαμορφώνει τὴ γεννητικότητα ἐνὸς πληθυσμοῦ. Ὁ κοινωνιολόγος πού ἀσχολεῖται μὲ τὰ δημογραφικὰ φαινόμενα βλέπει τὸ πρόβλημα μέσα ἀπὸ τὸ πρίσμα τῆς κοινωνικῆς διαντίδρασης, ἢ ἀπλούστερα τῆς διαπροσωπικῆς σχέσης καὶ τῆς σχέσης τοῦ ἀτόμου μὲ τὸν κοινωνικὸ του περίγυρο. Τὸν ἐνδιαφέρει νὰ δεῖ τοὺς ὄρους κάτω ἀπὸ τοὺς ὁποίους παράγεται τὸ φαινόμενο καὶ γι' αὐτὸ ξεκινάει τὴν ἔρευνά του ἀπὸ τὴ μελέτη τῆς κατανομῆς τοῦ φαινομένου κατὰ κοινωνικὰς κατηγορίες.

Ἡ μελέτη τοῦ προβλήματος τῶν ἀμβλώσεων δυσχεραίνεται σημαντικὰ ἀπὸ τὸν χαρακτηρισμὸ τῆς πράξης ὡς ποινικὸ ἄδίκημα. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ ποσοτικὰ δεδομένα πού συχνὰ ἀναφέρονται θὰ πρέπει νὰ λαμβάνονται ὑπόψην μὲ πολλὴ προσοχὴ καὶ μὲ ἀρκετὸ σκεπτικισμὸ. Σπάνια ἀφοροῦν ἐμπειρικὰ θεμελιωμένα γεγονότα. Στὴν καλύτερη περίπτωση ἀποτελοῦν ἀπλὲς ἐνδείξεις. Τίς περισσότερες φορές δὲν εἶναι παρὰ ἀτομικὲς ἐκτιμήσεις, ἰδιαίτερα ὅταν πρόκειται γιὰ συνολικὰ μεγέθη. Στὴ χώρα μας λ.χ. οἱ ἐτήσιες ἀμβλώσεις ἔχουν ὑπολογισθεῖ ἄλλοτε σὲ 100.000 καὶ ἄλλοτε σὲ 300.000.

Ἡ ἀμβλωση ἀποτελεῖ ἓνα μέσο ἐλέγχου τῶν γεννήσεων καὶ οἰκογενειακοῦ προγραμματισμοῦ. Εἶναι ἐπομένως στενὰ συναρτημένη μὲ τὸ θέμα τῆς ἀντισύλληψης. Ἡ συχνότητα τῶν ἀμβλώσεων εἶναι ἀνάλογη μὲ τὴ συχνότητα τῶν ἀνεπιθύμητων κηύσεων καὶ ἐπομένως εἶναι στενὰ συνδεδεμένη μὲ τὴν ἔλλειψη προφύλαξης ἢ τὴν ἔλλιπὴ ἀποτελεσματικὴ τοῦ ἐπιλεγμένου τρόπου ἀντισύλληψης. Ἡ παρατήρηση αὐτὴ μᾶς φέρνει στὴν καρδιά τοῦ προβλήματος : στὴ σχέση μεταξύ τῶν δύο συζύγων. Περιορίζουμε ἐδῶ τὴν ἀνάλυση στὶς σχέσεις μεταξύ τῶν συζύγων γιὰ δύο λόγους. Πρῶτο, γιατί ὅλες οἱ ἐνδείξεις σὲ διεθνῆ κλίμακα μᾶς ὀδηγοῦν στὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ περισσότερες ἀμβλώσεις ἀφοροῦν ἑγγαμίες γυναῖκες καὶ γίνονται στὰ πλαίσια ἐνὸς οἰκογενειακοῦ προγραμματισμοῦ, μὲ χαρακτηριστικὴ τὴν αὔξηση τῆς συχνότητάς τους μετὰ τὴν συμπλήρωση τοῦ ἐπιθυμητοῦ ἀριθμοῦ τέκνων. Δεύτερο, γιατί ἡ ἀναφορὰ στὶς σχέσεις ἔξω ἀπὸ τὸν γάμο θὰ περιπλέξει τὴν ἀναγκαστικὰ σύντομη ἀνάλυσή μας μὲ τὴν εἰσαγωγὴ διαφόρων πρόσθετων παραγόντων, ὅπως, λ.χ. ὀρισμένες σύγχρονες ἰδεολογικὲς ἀντιλήψεις κ.ἄ.

Ὅπως χαρακτηριστικὰ παρατηρεῖ ἓνας κορυφαῖος Γάλλος δημογράφος, ὁ Ἀλφρέντ Σωβύ, ἡ ἀποτελεσματικὴ ἀντισύλληψη προϋποθέτει μιὰ σταθερὴ, ἐνεργὸ καὶ κοινὴ προ-

σπάθεια τῶν δύο συζύγων. Βασικὴ προϋπόθεση γιὰ τὴν ἀνάληψη καὶ ἐπιτυχία μιᾶς τέτοιας προσπάθειας εἶναι ὁ ἀμοιβαῖος σεβασμὸς καὶ ἡ στενὴ ἐπικοινωνία μεταξύ τῶν δύο συζύγων. Ἡ ἀμβλωση, ἀντίθετα, εἶναι κατὰ κανόνα μιὰ μεμονωμένη ἀπόφαση πού λαμβάνεται μετὰ τὴ διαπίστωση τῆς ἀνεπιθύμητης κηύσης καὶ πού πολὺ συχνὰ εἶναι μονομερῆς— ἄλλοτε λαμβάνεται ἀπὸ τὴ σύζυγο καὶ ἄλλοτε ἐπιβάλλεται στὴ σύζυγο. Δὲν εἶναι λοιπὸν τυχαῖο τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἀμβλωση παρατηρεῖται συχνότερα στοὺς πληθυσμοὺς ἐκείνους καὶ στὰ στρώματα ἐκεῖνα ὅπου ἡ ἐπικοινωνία μεταξύ τῶν συζύγων εἶναι κατὰ κανόνα περιορισμένη καὶ πολλὰς φορές προβληματικὴ. Κι' αὐτὸ συμβαίνει κυρίως στὰ παραδοσιακὰ κοινωνικὰ περιβάλλοντα, ὅπου παρατηρεῖται χαμηλὸ μορφωτικὸ ἐπίπεδο καὶ ἔντονη διαφοροποίηση τῶν χώρων καὶ τῶν ρόλων τῶν δύο φύλων. Ὅσο πιὸ ἔντονα ξεχωρίζονται οἱ γυναικεῖοι ἀπὸ τοὺς ἀνδρικοὺς ρόλους καὶ ὁ γυναικεῖος ἀπὸ τὸν ἀνδρικὸ χῶρο δραστηριότητας, μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι, ὅσο δηλαδὴ μεγαλύτερη ἀπόσταση χωρίζει τὰ δύο φύλα, τόσο πιὸ δύσκολη εἶναι ἡ προσέγγισή τους καὶ ἡ ἐπικοινωνία τους. Τὸ φαινόμενο δὲν περιορίζεται μόνο στὶς σχέσεις τῶν δύο φύλων πρὶν ἀπὸ τὸν γάμο. Ἐμφανίζεται ἐξίσου ἀν ὄχι καὶ πιὸ ἔντονα μέσα στὸ γάμο καὶ σφραγίζει τίς σχέσεις μεταξύ τῶν συζύγων, ἀλλὰ καὶ μεταξύ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς οἰκογένειας. Σύμφωνα μὲ τίς ἐνδείξεις πού ἔχουμε, σ' αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ κοινωνικὰ περιβάλλοντα (κοινωνίες ἢ στρώματα) παρατηροῦνται καὶ οἱ περισσότερες ἀνεπιθύμητες κηύσεις καὶ οἱ συχνότερες ἀμβλώσεις. Ἀντίθετα, ἐκεῖ ὅπου τὸ μορφωτικὸ ἐπίπεδο τῶν συζύγων εἶναι ὑψηλότερο καὶ οἱ χῶροι δραστηριότητας καὶ οἱ ρόλοι τῶν δύο φύλων πλησιάζουν ὀλο καὶ πιὸ πολὺ, ἐκεῖ ἀναπτύσσεται ἡ συντροφικότητα καὶ ἡ στενὴ ἐπικοινωνία μεταξύ τῶν δύο συζύγων, μὲ ἀποτέλεσμα τὸν σημαντικὸ περιορισμὸ τῶν ἀνεπιθύμητων κηύσεων καὶ συνακόλουθα τῶν ἀμβλώσεων.

Καὶ γιὰ νὰ καταλήξουμε σὲ κάποια πρακτικὰ συμπεράσματα μὲ βάση τίς παραπάνω παρατηρήσεις. Ἡ ἀπαγόρευση καὶ ἡ ποινικοποίηση τῆς ἀμβλώσεως δὲν εἶναι ὅπως δείχνει ἡ διεθνὴς ἐμπειρία, ἀποτελεσματικὸ μέσο γιὰ τὴν αὔξηση ἢ ἔστω γιὰ τὸν περιορισμὸ τῆς μείωσης τῶν γεννήσεων. Γιατί ἡ ἀμβλωση εἶναι μέσο. Σκοπὸς εἶναι ὁ οἰκογενειακὸς προγραμματισμὸς, ἡ διατήρηση τῆς οἰκογένειας σὲ χαμηλὰ μεγέθη. Κι' ὁ σκοπὸς αὐτὸς καθορίζεται ἀπὸ ἄλλους γενικότερους παράγοντες. Ἀλλὰ κι' ἀν ἀκόμα ἦταν λυσιτελὲς μέσο γιὰ τὴν ἀσκήση μιᾶς αὐξητικῆς δημογραφικῆς πολιτικῆς, ἡ ἀπαγόρευση καὶ ποινικοποίηση τῆς ἀμβλώσεως δὲν παύει νὰ εἶναι ἓνα κοινωνικὰ ἄδικο μέσο. Γιατί, ἐνῶ δὲν ἀποτρέπει ἀποτε-

λεσματικά εκείνους πού έχουν οικονομικά και κοινωνικά τή δυνατότητα νά παραβοῦν τόν νόμο, μεταθέτει τò βάρος τῆς αὐξησης τοῦ πληθυσμοῦ στά οικονομικά ἀσθενέστερα στρώματα μέ ἀποτέλεσμα νά ἐπιβαρύνει ἀκόμα περισσότερο τή θέση τους. Ἡ αὐξηση τῆς γεννητικότητας ἐνός πληθυσμοῦ, στό βαθμό πού εἶναι ἐπιθυμητή ἀπό τόν ἴδιο τόν πληθυσμό, δέν γίνεται μέ νομοθετικές ρυθμίσεις, ἀλλά μέ εὐστοχη κοινωνική πολιτική. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ἀν θέλουμε νά περιορίσουμε τίς ἀμβλώσεις — και πρέπει νά

θέλουμε γιά λόγους οὐσιαστικούς, ὅπως εἶναι λ.χ. ἡ σωματική και ἡ ψυχική υγεία τῆς γυναίκας — οἱ προσπάθειές μας θά πρέπει νά τείνουν πρὸς τήν κατεύθυνση τῆς ἀνόδου τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ πληθυσμοῦ, τῆς ἐμπρακτοῦς ἀναγνώρισης ἰσοτιμίας και συά δυò φύλα και τῆς ὀρθῆς διαπαιδαγώγησης σέ θέματα οἰκογενειακοῦ προγραμματισμοῦ. Οἱ τρεῖς αὐτοὶ στόχοι ἀποτελοῦν οὐσιαστικές προϋποθέσεις γιά τή δημιουργία συντροφικῶν ζευγαριῶν και εὐτυχημένων οἰκογενειῶν.